

ԱՌԻԴԻՏԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՍՏԱՆԴԱՐՏ 580

ԳՐԱՎՈՐ ՀԱՎԱՍՏՈՒՄՆԵՐ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Պարագրաֆ

Ներածություն

Սույն ԱՄՄ-ի շրջանակները.....	1-2
Գրավոր հավաստումները որպես աուդիտորական ապացույցներ.....	3-4
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը.....	5
Նպատակները.....	6
Մահմանումներ.....	7-8
Պահանջները	
Ղեկավարությունը, որից պահանջվում են գրավոր հավաստումներ.....	9

Գրավոր հավաստումներ ղեկավարության պարտականությունների մասին.....	10-12
Այլ գրավոր հավաստումներ.....	13
Գրավոր հավաստումների ամսաթիվը և դրանցում ներկայացվող ժամանակաշրջանը (ժամանակաշրջանները).....	14
Գրավոր հավաստումների ձևը.....	15
Կասկածներ՝ կապված գրավոր հավաստումների հավաստիության և պահանջված, բայց չտրամադրված գրավոր հավաստումների հետ.....	16-20
Կիրառումը և այլ բացատրական նյութեր	
Գրավոր հավաստումները որպես աուդիտորական ապացույցներ.....	Ա1
Ղեկավարությունը, որից պահանջվում են գրավոր հավաստումներ.....	Ա2-Ա6
Ղեկավարության պարտականությունների մասին գրավոր հավաստումները.....	Ա7-Ա9
Այլ գրավոր հավաստումներ.....	Ա10-Ա13
Շեմային մեծության ներկայացումը.....	Ա14
Գրավոր հավաստումների ամսաթիվը և դրանցում արտացոլված ժամանակաշրջանը (ժամանակաշրջանները).....	Ա15-Ա18
Գրավոր հավաստումների ձևը.....	Ա19-Ա21
Հաղորդակցումը կառավարման իրավասություններով օժտված անձանց հետ.....	Ա22
Կասկածներ՝ կապված գրավոր հավաստումների հավաստիության և պահանջված, բայց չտրամադրված գրավոր հավաստումների հետ.....	Ա23-Ա27
Հավելված 1 Գրավոր հավաստումների մասին պահանջներ պարունակող ԱՄՍ-ների ցանկը	
Հավելված 2 Նկարագրողական գրավոր հավաստումներ	

<<Գրավոր հավաստումներ>> աուդիտի միջազգային ստանդարտ (ԱՄՍ) 580-ը պետք է դիտարկել <<Անկախ աուդիտորի ընդհանուր նպատակները և աուդիտի իրականացումը՝ համաձայն աուդիտի միջազգային ստանդարտների>> ԱՄՍ 200-ի հետ համատեղ:

Սույն ԱՄՄ-ի շրջանակները

1. Սույն աուդիտի միջազգային ստանդարտը (ԱՄՄ) սահմանում է ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ժամանակ ղեկավարությունից, և տեղին լինելու դեպքում, կառավարման իրավասություններով օժտված անձանցից գրավոր հավաստումներ ստանալու աուդիտորի պատասխանատվությունը:
2. Հավելված 1-ում նշվում են գրավոր հավաստումներին վերաբերող առանձնահատուկ պահանջներ սահմանող այլ ԱՄՄ-ները: Գրավոր հավաստումների վերաբերյալ այլ ԱՄՄ-ներով նախատեսվող հատուկ պահանջները չեն սահմանափակում սույն ԱՄՄ-ի կիրառության շրջանակը:

Գրավոր հավաստումները որպես աուդիտորական ապացույցներ

3. Աուդիտորական ապացույցները այն տեղեկություններն են, որ օգտագործվում են աուդիտորի կողմից այն եզրահանգումների կատարման համար, որոնց վրա հիմնվում է աուդիտի եզրակացությունը:¹² Գրավոր հավաստումները այն տեղեկություններն են, որոնք աուդիտորը պահանջում է կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի առնչությամբ: Համապատասխանաբար, ինչպես հարցումներին տրվող պատասխանները, այնպես էլ գրավոր հավաստումները համարվում են աուդիտորական ապացույցներ (հղում՝ պար. Ա1):
4. Թեև գրավոր հավաստումները ապահովում են աուդիտորական անհրաժեշտ ապացույցներ, ինքնին դրանք չեն հանդիսանում բավարար և համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ այն կոնկրետ հարցի վերաբերյալ, որին վերաբերում են: Ավելին, ղեկավարության կողմից հավաստի գրավոր հավաստումների տրամադրման փաստը չի ազդում ղեկավարության պարտականությունների կատարման կամ առանձնակի հավաստման վերաբերյալ այլ ապացույցների բնույթի կամ ծավալի վրա, որոնք աուդիտորը ձեռք է բերում:

Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը

5. Սույն ԱՄՄ-ն կիրառելի է 2009թ. դեկտեմբերի 15-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար:

Նպատակները

6. Աուդիտորի նպատակները հետևյալն են.
 - (ա) ստանալ գրավոր հավաստումներ ղեկավարությունից և, տեղին լինելու դեպքում, կառավարման իրավասություններով օժտված անձանցից առ այն, որ վերջիններիս կարծիքով, կատարվել է ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և աուդիտորին ամբողջական տեղեկատվության տրամադրման պարտականությունը,
 - (բ) լրացնել ֆինանսական հաշվետվություններին կամ ֆինանսական հաշվետվություններում տեղ գտած կոնկրետ հավաստմանն առնչվող աուդիտորական այլ

¹² ԱՄՄ 500, «Աուդիտորական ապացույցներ», պարագրաֆ 5(գ):

ապացույները գրավոր հավաստումներով, եթե, աուդիտորի կարծիքով կամ այլ ԱՄՄ-ների համաձայն, նման գրավոր հավաստումներն անհրաժեշտ են, և

- (գ) համապատասխանաբար արձագանքել ղեկավարության և, տեղին լինելու դեպքում, կառավարման իրավասություններով օժտված անձանց ներկայացրած գրավոր հավաստումներին կամ այն դեպքերին, երբ ղեկավարությունը կամ կառավարման գործառույթ իրականացնող անձինք չեն ներկայացնում աուդիտորի կողմից պահանջվող գրավոր հավաստումները:

Սահմանումներ

7. ԱՄՄ-ների նպատակների համար ստորև տերմինը օգտագործվում է հետևյալ նշանակությամբ՝
գրավոր հավաստում՝ Ղեկավարության կողմից աուդիտորին ներկայացվող գրավոր տեղեկանք, որով հաստատվում են որոշ հարցեր կամ որոնք լրացնում են աուդիտորական այլ ապացույցներին: Այդ համատեքստում գրավոր հավաստումները չեն ներառում ֆինանսական հաշվետվությունները, դրանցում ներկայացվող հավաստումները կամ նշված հաշվետվությունների հիմքում ընկած մատյանները և գրանցումները:
8. Սույն ԱՄՄ-ի իմաստով «ղեկավարություն» հասկացության տակ հասկացվում է «ղեկավարություն և, տեղին լինելու դեպքում, կառավարման իրավասություններով օժտված անձինք»: Ավելին, ճշմարիտ ներկայացման սկզբունքի համատեքստում ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ներկայացման գործող հիմունքներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և *ճշմարիտ* ներկայացման կամ այդ հիմունքներին համապատասխան ֆինանսական այնպիսի հաշվետվությունների կազմման համար, որոնք *տալիս են ճշմարիտ և իրական պատկերը*:

Պահանջները

Ղեկավարությունը, որից պահանջվում են գրավոր հավաստումներ

9. Աուդիտորը գրավոր հավաստումներ պետք է պահանջի ֆինանսական հաշվետվությունների համար համապատասխան պարտականություններ ունեցող, ինչպես նաև խնդրո առարկային քաջատեղյակ ղեկավարությունից (հղում՝ պար. Ա2-Ա6):

Գրավոր հավաստումներ ղեկավարության պարտականությունների մասին

Ֆինանսական հաշվետվությունների կազմումը

10. Աուդիտորը պետք է ղեկավարությունից պահանջի գրավոր հավաստում այն մասին, որ վերջինս կատարել է ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ներկայացման գործող հիմունքներին համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման, այդ թվում՝ տեղին լինելու դեպքերում, աուդիտի պայմանագրի¹³ պայմանների հիման վրա նշված հաշվետվությունների ճշմարիտ ներկայացման պարտականությունը (հղում՝ պար. Ա7-Ա9, Ա14, Ա22):

¹³ ԱՄՄ 210, «Աուդիտորական առաջադրանքի պայմանների համաձայնեցումը» պարագրաֆ 6(բ)(i):

Տրամադրվող տեղեկատվությունը և գործարքների ամբողջականությունը

11. Աուդիտորը ղեկավարությունից պետք է պահանջի գրավոր հավաստում այն մասին, որ՝
- (ա) վերջինս աուդիտորին է տրամադրել ողջ համապատասխան տեղեկատվությունը և ապահովել դրանցից օգտվելու հնարավորությունը, համաձայն աուդիտորական առաջադրանքի պայմանների¹⁴, և
 - (բ) բոլոր գործարքները գրանցվել են և արտացոլված են ֆինանսական հաշվետվություններում (հղում՝ պար. Ա7-Ա9, Ա14, Ա22):

Ղեկավարության պատասխանատվության նկարագրությունը գրավոր հավաստումներում

12. Ղեկավարության պարտականությունները պետք է նկարագրվեն 10-րդ և 11-րդ պարագրաֆներով պահանջվող գրավոր հավաստումներում այնպես, ինչպես նշյալ պարտականությունները արտացոլվում են աուդիտորական առաջադրանքի պայմաններում:

Այլ գրավոր հավաստումներ

13. Այլ ԱՄՄ-ների համաձայն, աուդիտորը պարտավոր է պահանջել գրավոր հավաստումներ: Եթե, ի լրումն այդպիսի հավաստումների, աուդիտորը համարում է, որ անհրաժեշտ է ձեռք բերել ֆինանսական հաշվետվություններին կամ դրանցում արտացոլված մեկ կամ ավելի հավաստումներին առնչվող աուդիտորական այլ ապացույցներին լրացնող մեկ կամ ավելի գրավոր հավաստումներ, ապա աուդիտորը պետք է ղեկավարությունից պահանջի նման այլ գրավոր հավաստումների ներկայացում (հղում՝ պար. Ա10-Ա13, Ա14, Ա22):

Գրավոր հավաստումների ամսաթիվը և դրանցում ներկայացվող ժամանակաշրջանը (ժամանակաշրջանները)

14. Գրավոր հավաստումների ամսաթիվը պետք է հնարավորինս մոտ լինի ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ աուդիտորական եզրակացության ամսաթվին, սակայն դրանից ոչ ուշ: Գրավոր հավաստումներ տրվում են աուդիտորական եզրակացությունում նշվող բոլոր ֆինանսական հաշվետվությունների և ժամանակաշրջանի (ժամանակաշրջանների) համար (հղում՝ պար. Ա15-Ա18):

Գրավոր հավաստումների ձևը

15. Գրավոր հավաստումները պետք է լինեն աուդիտորին ուղղված հավաստումների նամակի տեսքով: Եթե օրենքով կամ այլ իրավական ակտով պահանջվում է ղեկավարության կողմից հրապարակավ հայտարարությունների կատարում իր պարտականությունների մասին, իսկ աուդիտորը գտնում է, որ նման հայտարարությունները արտացոլում են 10-րդ և 11-րդ պարագրաֆներով պահանջվող բոլոր գրավոր հավաստումները կամ դրանց մի մասը, ապա նշված հայտարարություններում պարունակվող հարցերի ներառումը հավաստումների նամակում անհրաժեշտ չէ (հղում՝ պար. Ա19-Ա21):

¹⁴ ԱՄՄ 210, պարագրաֆ 6(բ)(iii):

Կասկածներ՝ կապված գրավոր հավաստումների հավաստիության և պահանջված, քայց չտրամադրված գրավոր հավաստումների հետ

Գրավոր հավաստումների հավաստիության մասին կասկածները

16. Եթե աուդիտորն ունի մտահոգություններ՝ կապված ղեկավարության մասնագիտական համապատասխանության, ազնվության, էթիկական արժեքների կամ բարեխղճության, կամ վերջիններիս ապահովման կամ կիրառման խնդրում ղեկավարության պատրաստակամության հետ, ապա աուդիտորը պետք է գնահատի այն ազդեցությունը, որ նման մտահոգությունները կարող են ունենալ հավաստումների (բանավոր կամ գրավոր) և առհասարակ, աուդիտորական ապացույցների հավաստիության վրա (հղում՝ պար. Ա24-Ա25):
17. Մասնավորապես, եթե գրավոր հավաստումները չեն համապատասխանում աուդիտորական այլ ապացույցներին, ապա աուդիտորը պետք է իրականացնի աուդիտորական ընթացակարգեր՝ ուղղված տվյալ խնդրի լուծմանը: Եթե տվյալ խնդիրը մնում է չլուծված, ապա աուդիտորը պետք է վերանայի ղեկավարության մասնագիտական համապատասխանության, ազնվության, էթիկական արժեքների կամ բարեխղճության կամ վերջիններիս ապահովման կամ կիրառման խնդրում ղեկավարության պատրաստակամության գնահատականը և որոշի, թե ինչ ազդեցություն այն կարող է ունենալ հավաստումների (բանավոր կամ գրավոր) և առհասարակ, աուդիտորական ապացույցների հավաստիության վրա (հղում՝ պար. Ա23):
18. Եթե աուդիտորը եզրակացնում է, որ գրավոր հավաստումները հավաստի չեն, ապա աուդիտորը պետք է ձեռնարկի համապատասխան քայլեր, այդ թվում նաև՝ որոշի աուդիտորական եզրակացությունում արտահայտվող կարծիքի վրա հնարավոր ազդեցությունը ԱՄՄ 705-ին¹⁵ համապատասխան՝ հաշվի առնելով սույն ԱՄՄ-ի 20-րդ պարագրաֆի պահանջը:

Պահանջված, սակայն չտրամադրված գրավոր հավաստումները

19. Եթե ղեկավարությունը չի տրամադրում պահանջված գրավոր հավաստումներից որևէ մեկը կամ մի քանիսը, ապա աուդիտորը պետք է.
 - (ա) քննարկի հարցը ղեկավարության հետ,
 - (բ) կատարի ղեկավարության ազնվության վերագնահատում և գնահատի, թե դա ինչ ազդեցություն կունենա հավաստումների (բանավոր կամ գրավոր) և առհասարակ, աուդիտորական ապացույցների հավաստիության վրա, և
 - (գ) ձեռնարկի համապատասխան քայլեր, այդ թվում նաև՝ որոշի աուդիտորական եզրակացությունում արտահայտվող կարծիքի վրա հնարավոր ազդեցությունը ԱՄՄ 705-ին համապատասխան՝ հաշվի առնելով սույն ԱՄՄ-ի 20-րդ պարագրաֆի պահանջը:

Ղեկավարության պատասխանատվության վերաբերյալ գրավոր հավաստումները

¹⁵ ԱՄՄ 705, «Անկախ աուդիտորական եզրակացությունում կարծիքի ձևափոխում»

20. ԱՄՍ 705-ի համաձայն, աուդիտորը պետք է հրաժարվի ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելուց, եթե.
- (ա) աուդիտորը եզրակացնում է, որ կան բավարար կասկածներ՝ կապված ղեկավարության ազնվության հետ, որով և պայմանավորված՝ 10-րդ և 11-րդ պարագրաֆներով պահանջվող գրավոր հավաստումները հավաստի չեն, կամ
 - (բ) ղեկավարությունը չի տրամադրում 10-րդ և 11-րդ պարագրաֆներով պահանջվող գրավոր հավաստումները (հղում՝ պար. Ա26-Ա27):

Կիրառումը և այլ բացատրական նյութերը

Գրավոր հավաստումները որպես աուդիտորական ապացույցներ (հղում՝ պար. 3)

Ա1. Գրավոր հավաստումները աուդիտորական ապացույցների կարևոր աղբյուրներից մեկն են: Եթե ղեկավարությունը փոփոխում է գրավոր հավաստումները կամ չի տրամադրում դրանք, ապա այդ հանգամանքը կարող է ազդանշանել աուդիտորին մեկ կամ ավելի նշանակալից հարցերի հնարավոր առկայության մասին: Բացի այդ, բանավորի փոխարեն գրավոր հավաստումների ներկայացման պահանջը շատ դեպքերում կարող է հուշել ղեկավարությանը ավելի մեծ ուշադրություն դարձնել նման հարցերին՝ դրանով իսկ բարելավելով հավաստումների որակը:

Ղեկավարությունը, որից պահանջվում են գրավոր հավաստումներ (հղում՝ պար. 9)

Ա2. Գրավոր հավաստումներ պահանջվում են ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման համար պատասխանատու անձանցից, որոնց կազմը, պայմանավորված կազմակերպության կառավարման կառուցվածքով, ինչպես նաև համապատասխան իրավական ու նորմատիվային ակտերի պահանջներով, կարող է տարբեր լինել: Ինչևէ, հաճախ որպես պատասխանատու օղակ հանդես է գալիս ղեկավարությունը (այլ ոչ նրանք, ովքեր իրականացնում են կառավարման գործառույթներ): Այդ իսկ պատճառով գրավոր հավաստումները կարելի է պահանջել կազմակերպության գլխավոր գործադիր տնօրենից և գլխավոր ֆինանսիստից, կամ նման պաշտոններ չունեցող կազմակերպությունների դեպքում՝ համարժեք այլ պաշտոնյաներից: Այնուամենայնիվ, երբեմն այլ անձինք, օրինակ, կառավարման իրավասություններով օժտված պաշտոնյաները ևս պատասխանատվություն են կրում ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման համար:

Ա3. Ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և կազմակերպության գործունեության վարման պատասխանատվությամբ պայմանավորված՝ ակնկալվում է, որ ղեկավարությունը բավարար չափով տեղյակ է ֆինանսական հաշվետվությունների և դրանցում ներառվող հավաստումների կազմման ու ներկայացման գործընթացին, որի վրա պետք է հիմնվեն գրավոր հավաստումները:

Ա4. Որոշ դեպքերում, ինչևէ, ղեկավարությունը կարող է որոշել հարցումներ ուղղել ֆինանսական հաշվետվությունների և դրանցում ներառված հավաստումների կազմմանը և ներկայացմանը մասնակցած այլ անձանց, ներառյալ նրանք, ովքեր տիրապետում են պահանջվող գրավոր հավաստումների խնդրո առարկայի մասին մասնագիտացված գիտելիքներին: Նշված անձանց շարքին կարող են դասվել՝

- ակտուարական մեթոդներով գնահատված հաշվապահական հաշվարկների համար պատասխանատու ակտուարը,
- կազմակերպության ինժեներները, ովքեր կարող են պատասխանատվություն կրել բնապահպանության գծով պարտավորությունների չափման համար և տիրապետեն մասնագիտացված գիտելիքների,
- ներքին խորհուրդը, որը կարող է տրամադրել դատական հայցապահանջների գծով պահուստների մասին էական նշանակություն ունեցող տեղեկատվություն:

Ա5. Որոշ դեպքերում գրավոր հավաստումներում ղեկավարությունը կարող է ներառել ձևակերպումներ այն մասին, որ հավաստումները հիմնվում են իրեն հայտնի տեղեկությունների և կարծիքների վրա: Ողջամիտ կլինի, որ աուդիտորը ընդունի նման ձևակերպումները, եթե նրան բավարարի այն, որ հավաստումները տրվում են դրանցում արտացոլված հարցերի համար համապատասխան պատասխանատվությամբ և գիտելիքներով օժտված անձանց կողմից:

Ա6. Ղեկավարության կողմից տեղեկացված հավաստումների ներկայացման անհրաժեշտության նշանակությունը ևս մեկ անգամ ընդգծելու նպատակով աուդիտորը կարող է պահանջել, որ ղեկավարությունը գրավոր հավաստումներում ներառի հավաստում այն մասին, որ արվել են համապատասխան հարցումներ, որոնք, ղեկավարության կարծիքով, նպատակահարմար են՝ պահանջվող գրավոր հավաստումների համարժեք ներկայացման համար: Չի ակնկալվում, որ նշված հարցումներն, առհասարակ, իրականացվեն այնպիսի ֆորմալ ներքին ընթացակարգով, որը դուրս է գալիս կազմակերպությունում արդեն իսկ հաստատված հարցումների կարգի շրջանակից:

Ղեկավարության պարտականությունների մասին գրավոր հավաստումները (հղում՝ պար. 10-11)

Ա7. Աուդիտի ժամանակ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցներն այն մասին, որ ղեկավարությունը կատարել է 10-րդ և 11-րդ կետերում նշվող պարտականությունները, բավարար չեն, եթե դրանք չեն ուղեկցվում ղեկավարության այն հավաստմամբ, որ, վերջինիս կարծիքով, տվյալ պարտականությունները կատարվել են: Դա պայմանավորված է նրանով, որ աուդիտորն ի վիճակի չէ գուտ այլ աուդիտորական ապացույցների հիման վրա եզրակացնել, որ ղեկավարությունը կազմել ու ներկայացրել է ֆինանսական հաշվետվությունները, ինչպես նաև աուդիտորին տրամադրել տեղեկատվությունը՝ ելնելով իր պարտականությունների համաձայնեցված ճանաչումից ու ըմբռնումից: Օրինակ, աուդիտորը չի կարող եզրակացնել, որ ղեկավարությունն իրեն է տրամադրել աուդիտի պայմանագրի պայմաններից բխող ողջ համապատասխան տեղեկատվությունը՝ առանց ղեկավարությունից խնդրելու և ստանալու հավաստում այն մասին, որ նման տեղեկատվությունը տրամադրվել է:

Ա8. 10-րդ և 11-րդ պարագրաֆներով պահանջվող գրավոր հավաստումները հիմնվում են ղեկավարության այն պարտականությունների համաձայնեցված ճանաչման և ըմբռնման վրա, որոնք բխում են աուդիտի պայմանագրի պայմաններից և որոնց կատարումն ամրագրվում է ղեկավարությունից պահանջվող հավաստման մեջ: Աուդիտորը իրավունք ունի նաև խնդրել ղեկավարությանը գրավոր հավաստումներում վերահաստատել իր պարտականությունների ճանաչման ու ըմբռնման

փաստը: Դա ընդունված է որոշակի երկրներում, սակայն ամեն դեպքում տվյալ պահանջը կարող է հատկապես նպատակահարմար լինել այն պարագայում, երբ՝

- կազմակերպության անունից աուդիտի պայմանագիրը ստորագրած անձինք այլևս չեն կրում համապատասխան պարտականությունները,
- աուդիտի պայմանագրի պայմանները սահմանվել են նախորդ տարում,
- դատելով հանգամանքներից՝ ղեկավարությունը թյուրըմբռնում է իր պարտականությունները, կամ
- փոփոխված հանգամանքների բերումով նման պահանջի ներկայացումը նպատակահարմար է:

210-րդ ԱՄՄ-ի պահանջի համաձայն,¹⁶ իր պարտականությունների ճանաչման և ըմբռնման վերահաստատում չի կատարվում ղեկավարության կողմից այն դեպքում, երբ գրավոր հավաստումներում վերջինս արտացոլում է ձևակերպում այն մասին, որ դրանք կազմվել են իրեն հայտնի տեղեկությունների հիման վրա (ինչպես նշվում է սույն ԱՄՄ-ի պարագրաֆ Ա5-ում):

Հանրային հատվածի կազմակերպություններին բնորոշ հարցեր

Ա9. Այլ կազմակերպությունների համեմատ հանրային հատվածի կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի իրավասությունների շրջանակը կարող է ավելի ընդգրկուն լինել: Հետևաբար, ղեկավարության պարտականությունների վերաբերյալ դրույթը, որի հիման վրա անցկացվում է հանրային հատվածի կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը, կարող է առաջացնել լրացուցիչ գրավոր հավաստումների ներկայացման պահանջ: Դրանք կարող են ներառել գրավոր հավաստումներ, որոնցով հաստատվում է, որ գործարքները և իրադարձությունները իրականացվել են օրենսդրական, նորմատիվային կամ այլ պահանջների համաձայն:

Այլ գրավոր հավաստումներ (հղում՝ պար. 13)

Լրացուցիչ գրավոր հավաստումներ ֆինանսական հաշվետվությունների մասին

Ա10. Ի լրումն 10-րդ պարագրաֆով նախատեսվող գրավոր հավաստումների, աուդիտորը կարող է անհրաժեշտ համարել առաջադրել ֆինանսական հաշվետվությունների մասին այլ գրավոր հավաստումների ներկայացման պահանջ: Նշված գրավոր հավաստումները կարող են լրացնել 10-րդ պարագրաֆով նախատեսվող գրավոր հավաստումներին՝ չկազմելով դրանց մի մասը և ներառելով հստակեցումներ հետևյալ հարցերի վերաբերյալ՝

- արդյոք համարժեք է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների ընտրությունը և կիրառությունը, և
- արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունների գործող ռեժիմի շրջանակում ստորև նշվածները (կիրառելիության դեպքում) ճանաչվել, չափվել, ներկայացվել կամ բացահայտվել են վերոնշյալ ռեժիմին համապատասխան,
 - ծրագրեր կամ մտադրություններ, որոնք կարող են ազդել ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի կամ դասակարգման վրա,
 - պարտավորություններ (ինչպես փաստացի, այնպես էլ պայմանական),

¹⁶ ԱՄՄ 210, պարագրաֆ 6(բ):

- ակտիվների սեփականության իրավունք կամ վերահսկողություն, ակտիվների կալանադրում կամ դրանց գծով պարտավորություններ, գրավադրված ակտիվներ, և
- օրենքների, ենթաօրենսդրական ակտերի և պայմանագրերի դրույթներ, որոնք կարող են ազդել ֆինանսական հաշվետվությունների, այդ թվում անհամապատասխանության վրա:

Լրացուցիչ գրավոր հավաստումներ աուդիտորին տրամադրված տեղեկատվության մասին

Ա.11. Ի լրումն 11-րդ պարագրաֆով պահանջվող գրավոր հավաստումների, աուդիտորը կարող է համարել, որ ղեկավարությունը պետք է ներկայացնի գրավոր հավաստում այն մասին, որ աուդիտորին են ներկայացվել ներքին հսկողության այն բոլոր թերությունները, որոնք հայտնի են ղեկավարությանը:

Գրավոր հավաստումներ որոշակի հավաստումների մասին

Ա.12. Դատողությունները և մտադրությունները գնահատելիս կամ դրանց մասին ապացույցներ ձեռք բերելիս աուդիտորը կարող է քննության առնել ստորև նշվող հարցերից որևէ մեկը կամ մի քանիսը՝

- կազմակերպության կողմից նախկինում հայտարարված մտադրությունների իրագործման պատմությունը,
- կազմակերպության կողմից գործողությունների կոնկրետ ուղու ընտրության հիմնավորումը,
- գործողությունների կոնկրետ ուղով ընթանալու կազմակերպության ունակությունը,
- ցանկացած այնպիսի տեղեկատվության առկայությունը կամ բացակայությունը, որը կարող էր ձեռք բերվել աուդիտի ժամանակ և որը կարող էր հակասել ղեկավարության դատողություններին կամ մտադրություններին:

Ա.13. Բացի այդ, աուդիտորը կարող է անհրաժեշտ համարել ֆինանսական հաշվետվություններում տեղ գտած հավաստումների մասին գրավոր հավաստումների ներկայացման պահանջի առաջադրումը, մասնավորապես, նպատակ ունենալով ավելի հստակորեն ըմբռնել որոշակի հավաստման ամբողջականության առնչությամբ ղեկավարության կողմից արված դատողության կամ մտադրության մասին ձեռք բերված աուդիտորական այլ ապացույցները: Օրինակ, եթե ղեկավարության մտադրությունը կարևոր նշանակություն ունի ներդրումների գնահատման հիմունքի համար, ապա մտադրությունների մասին ղեկավարության գրավոր բացատրության բացակայության դեպքում հնարավոր չէ ձեռք բերել համապատասխան բավարար աուդիտորական ապացույցներ: Թեև նշված գրավոր հավաստումները ապահովում են անհրաժեշտ աուդիտորական ապացույցները, սակայն ինքնին դրանք բավարար չեն ղեկավարության տվյալ հավաստում հիմնավորման համար:

Շեմային մեծության ներկայացումը (հղում՝ պար. 10-11, 13)

Ա.14. ԱՄՄ 450-ի համաձայն, աուդիտորը պարտավոր է արձանագրել այն խեղաթյուրված տվյալները, որ բացահայտվում են աուդիտի ընթացքում, բացառությամբ այն խեղաթյուրումների, որոնք ակնհայտորեն չունեն էական նշանակություն:¹⁷ Աուդիտորը

¹⁷ ԱՄՄ 450, «Աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված խեղաթյուրումների գնահատումը» 5-րդ պարագրաֆ:

իրավունք ունի սահմանել այն շեմային մեծությունը, որը գերազանցող խեղաթյուրված տվյալները չեն կարող համարվել ակնհայտորեն ոչ էական: Նմանապես, աուդիտորը կարող է քննության առնել պահանջված գրավոր հավաստումների իմաստով ղեկավարությանը շեմային մեծության մասին տեղեկացնելու հարցը:

Գրավոր հավաստումների ամսաթիվը և դրանցում արտացոլված ժամանակաշրջանը (ժամանակաշրջանները) (հղում՝ պար. 14)

Ա.15. Քանի որ գրավոր հավաստումները հանդիսանում են անհրաժեշտ աուդիտորական ապացույցներ, ապա աուդիտորի եզրակացությունը և աուդիտորական եզրակացությունը չեն կարող կազմվել գրավոր հավաստումների ամսաթվին նախորդող օրվա դրությամբ: Ավելին, քանի որ աուդիտորին հետաքրքրում են մինչև աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը տեղի ունեցած իրադարձությունները, որոնցով պայմանավորված կարող է ի հայտ գալ ֆինանսական հաշվետվությունների ճշգրտման կամ դրանցում բացահայտման կատարման անհրաժեշտություն, ապա գրավոր հավաստումների ամսաթիվը պետք է հնարավորինս մոտ լինի, սակայն չհաջորդի ֆինանսական հաշվետվությունների մասին աուդիտորական եզրակացության ամսաթվին:

Ա.16. Որոշ դեպքերում աուդիտի ընթացքում կարող է նպատակահարմար լինել ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված կոնկրետ հավաստման մասին գրավոր բացատրության ստացումը: Այդ դեպքում կարող է ի հայտ գալ նորացված գրավոր հավաստում պահանջելու անհրաժեշտությունը:

Ա.17. Գրավոր հավաստումները վերաբերում են աուդիտորական եզրակացությունում արտացոլված բոլոր ժամանակաշրջաններին, որովհետև ղեկավարությանը անհրաժեշտ է վերահաստատել, որ նախորդ ժամանակաշրջանների առնչությամբ իր կողմից նախկինում տրված գրավոր հավաստումները չեն կորցրել իրենց արդիականությունը: Աուդիտորը և ղեկավարությունը կարող են համաձայնության գալ գրավոր հավաստումների այն ձևի շուրջ, որտեղ նորացվում են նախորդ ժամանակաշրջանների վերաբերյալ արդեն տրված գրավոր հավաստումները՝ նշելով դրանցում փոփոխությունների առկայության փաստը և ինքնին փոփոխությունները:

Ա.18. Որոշ իրավիճակներում աուդիտորական եզրակացությունում արտացոլված ողջ ժամանակաշրջանում ղեկավարությունը բացակայում է կազմակերպությունից: Նման անձինք կարող են հայտարարել, որ ի վիճակի չեն տրամադրել գրավոր հավաստումները կամ դրանց մի մասը այն պատճառով, որ տվյալ ժամանակաշրջանում բացակայել են կազմակերպությունից: Ինչևէ, նշված հանգամանքը չի նվազեցնում ֆինանսական հաշվետվությունների համար տվյալ անձանց կրած ընդհանուր պատասխանատվության աստիճանը: Ըստ այդմ, տվյալ դեպքում շարունակում է գործել համապատասխան ժամանակաշրջանի (ժամանակաշրջանների) վերաբերյալ ղեկավարությունից գրավոր հավաստումներ ստանալու պահանջը:

Գրավոր հավաստումների ձևը (հղում՝ պար. 15)

Ա19. Գրավոր հավաստումները պետք է ներառվեն աուդիտորին ուղղված հավաստումների գրությունում: Ինչն է, որոշ երկրներում օրենսդրական կամ ենթօրենսդրական ակտերով կարող է պահանջվել ղեկավարության կողմից գրավոր բաց հայտարարության կատարում իր պարտականությունների մասին: Թեև նշված հայտարարությունը ուղղված է ֆինանսական հաշվետվություններից օգտվողներին կամ համապատասխան մարմիններին, աուդիտորը իրավունք ունի որոշել, որ տվյալ հայտարարությունը արտացոլում է 10-րդ և 11-րդ պարագրաֆներով պահանջվող բոլոր գրավոր հավաստումները կամ դրանց մի մասը: Հետևաբար, անհրաժեշտություն չկա հայտարարությունում արտացոլված հարցերը ներառել հավաստումների գրությունում: Համապատասխան որոշման կայացման ժամանակ աուդիտորը հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները՝

- արդյոք հայտարարությունը ներառում է 10-րդ և 11-րդ պարագրաֆներում նշվող պարտականությունների կատարման մասին հավաստում,
- արդյոք հայտարարությունը ներկայացվել է կամ հավանության է արժանացել այն անձանց կողմից, որոնցից աուդիտորը պահանջում է համապատասխան գրավոր հավաստումների տրամադրում,
- արդյոք հայտարարության օրինակը տրամադրվել է աուդիտորին ֆինանսական հաշվետվությունների մասին աուդիտորական եզրակացության ամսաթվին հնարավորինս մոտ, սակայն նշված ամսաթվին չհաջորդող օրվա դրությամբ (տես 14-րդ պարագրաֆը):

Ա20. Օրենսդրական կամ ենթօրենսդրական ակտերի հետ համապատասխանության կամ ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման մասին ֆորմալ հայտարարությունը ինքնին չի պարունակում բավարար տեղեկություն, որպեսզի աուդիտորը համարի, որ բոլոր անհրաժեշտ հավաստումները բարեխղճորեն ներկայացվել են: Որևէ օրենքում կամ ենթօրենսդրական ակտում ղեկավարության պարտականությունների ամրագրումը չի ենթադրում գրավոր հավաստումների ներկայացման պահանջի կիրառության դադարեցում:

Ա21. Հավելված 2-ում ներկայացվում է հավաստումների գրության օրինակը:

Տեղեկատվության փոխանակումը կառավարման իրավասություններով օժտված անձանց հետ (հղում՝ պար. 10-11, 13)

Ա22. ԱՄՄ 260-ի համաձայն, աուդիտորը պարտավոր է տրամադրել ղեկավարությունից պահանջված գրավոր հավաստումները կառավարման իրավասություններով օժտված անձանց:¹⁸

Կասկածներ՝ կապված գրավոր հավաստումների հավաստիության և պահանջված, բայց չտրամադրված գրավոր հավաստումների հետ

Գրավոր հավաստումների հավաստիության մասին կասկածները (հղում՝ պար. 16-17)

Ա23. Մեկ կամ ավելի գրավոր հավաստումների և այլ աղբյուրից ստացված աուդիտորական ապացույցների միջև անհամապատասխանությունների բացահայտման դեպքում աուդիտորը կարող է քննության առնել այն, թե արդյոք ռիսկերի գնահատականը պահպանելի է իր արդիականությունը, և եթե՝ ոչ, ապա վերանայի նշված

¹⁸ ԱՄՄ 260, «Հաղորդակցությունը կառավարման օղակներում գտնվող անձանց հետ», պարագրաֆ 16(գ)(ii).

գնահատականը, ինչպես նաև գնահատված ռիսկերին արձագանքելուն ուղղված հետագա աուդիտորական ընթացակարգերի բնույթը, ժամկետները և ծավալը:

Ա24. Ղեկավարության մասնագիտական համապատասխանության, ազնվության, էթիկական արժեքների կամ բարեխղճության, կամ վերջիններիս ապահովման կամ կիրառման խնդրում ղեկավարության պատրաստակամության հետ կապված մտահոգությունների առկայության դեպքում աուդիտորը կարող է եզրակացնել, որ ֆինանսական հաշվետվություններում ղեկավարության կողմից թույլ տված խեղաթյուրումները անհնարին են դարձնում աուդիտի իրականացումը: Այդ պարագայում աուդիտորը կարող է քննության առնել աուդիտի պայմանագիրը լուծելու հարցը (եթե նման բան նախատեսվում է գործող օրենսդրությամբ կամ նորմատիվային ակտերով) այն դեպքում, երբ կառավարման իրավասություններով օժտված անձինք չեն իրականացնում համապատասխան ուղղիչ գործողություններ: Ինչևէ, նշված գործողությունները կարող են բավարար չլինել աուդիտորի կողմից չփոփոխված աուդիտորական եզրակացություն տալու համար:

Ա25. ԱՄՄ 230-ի համաձայն, աուդիտորը պետք է գրավոր արձանագրի աուդիտի ընթացքում ի հայտ եկող նշանակալից հարցերը, դրանց վերաբերյալ արված եզրակացությունները և մասնագիտական այն դատողությունները, որոնց վրա հիմնվում են տվյալ եզրակացությունները:¹⁹ Հնարավոր է, որ աուդիտորը բացահայտի նշանակալից հարցեր՝ կապված ղեկավարության մասնագիտական համապատասխանության, ազնվության, էթիկական արժեքների կամ բարեխղճության կամ վերջիններիս ապահովման կամ կիրառման խնդրում ղեկավարության պատրաստակամության հետ, սակայն միաժամանակ եզրակացնի, որ գրավոր հավաստումները հավաստի են: Այդ պարագայում տվյալ նշանակալից հարցը գրավոր արձանագրվում է ԱՄՄ 230-ի համաձայն:

Գրավոր հավաստումներ ղեկավարության պարտականությունների մասին (հղում՝ պար. 20)

Ա26. Ինչպես նշվում է պարագրաֆ Ա7-ում, աուդիտորն ի վիճակի չէ միայն աուդիտորական այլ ապացույցների հիման վրա եզրակացնել, որ ղեկավարությունը կատարել է 10-րդ և 11-րդ կետերում նշվող պարտականությունները: Հետևաբար, ինչպես նշվում է պարագրաֆ 20(ա)-ում, եթե աուդիտորը եզրակացնում է, որ այդ հարցերի վերաբերյալ գրավոր հավաստումները հավաստի չեն, կամ եթե ղեկավարության կողմից գրավոր հավաստումներ չեն տրամադրվել, ապա աուդիտորն ի վիճակի չէ ձեռք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ: Ֆինանսական հաշվետվությունների վրա այդ հանգամանքի ունեցած հնարավոր ազդեցությունը համընդգրկուն է և չի սահմանափակվում ֆինանսական հաշվետվությունների կոնկրետ տարրերով, հաշիվներով կամ հոդվածներով: ԱՄՄ 705-ի համաձայն, նման հանգամանքներում աուդիտորը պարտավոր է հրաժարվել ֆինանսական հաշվետվությունների մասին եզրակացություն տալուց:²⁰

Ա27. Աուդիտորին ներկայացված գրավոր բացատրության հետագա փոփոխումը անպայմանորեն չի նշանակում, որ ղեկավարությունը կողմից գրավոր հավաստում չի

¹⁹ ԱՄՄ 230, «Աուդիտի փաստաթղթավորումը», պարագրաֆներ 8(գ) և 10:

²⁰ ԱՄՄ 705, պարագրաֆ 9:

տրվել: Ինչևէ, նման փոփոխության հիմքում ընկած պատճառը կարող է անդրադառնալ աուդիտորական եզրակացությունում ներկայացվող եզրակացության վրա: Օրինակ՝

- Ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման առումով ղեկավարության պարտականության կատարման մասին գրավոր հավաստումներում կարող է ներառվել ձևակերպում այն մասին, որ, ղեկավարության կարծիքով, բացառությամբ ֆինանսական հաշվետվությունների գործող ռեժիմի հետ անհամապատասխանության էական դեպքերի, ֆինանսական հաշվետվությունները կազմվել են նշված ռեժիմի պահանջներին համահունչ: 20-րդ պարագրաֆով նախատեսվող պահանջը չի գործում, քանի որ աուդիտորը եզրակացրել է, որ ղեկավարությունը տրամադրել է հավաստի գրավոր հավաստումներ: Ինչևէ, ԱՄՍ 705-ի համաձայն, աուդիտորը պարտավոր է հաշվի առնել աուդիտորական եզրակացությունում արտացոլվող աուդիտորական եզրակացության վրա անհամապատասխանության դեպքերի ունեցած ազդեցությունը,
- աուդիտի պայմանագրում համաձայնեցված պայմանների համաձայն աուդիտորին համապատասխան տեղեկատվությամբ ապահովելու հարցում ղեկավարության պարտականության մասին գրավոր հավաստումում կարող է ներառվել ձևակերպում այն մասին, որ ղեկավարության համոզմամբ, նման տեղեկատվությունը տրամադրվել է աուդիտորին (բացառությամբ հրդեհի պատճառով ոչնչացված տեղեկատվության): 20-րդ պարագրաֆի պահանջը չի գործում, քանի որ աուդիտորը եզրակացրել է, որ ղեկավարությունը տրամադրել է հավաստի գրավոր հավաստումներ: Ինչևէ, աուդիտորը պարտավոր է հաշվի առնել հրդեհում ոչնչացած տեղեկատվության համընդգրկուն բնույթի ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների, և, ԱՄՍ 705-ի համաձայն, աուդիտորական եզրակացությունում արտացոլվող աուդիտորական եզրակացության վրա:

Հավելված 1

(հղում՝ պար. 2)

Գրավոր հավաստումների մասին պահանջներ պարունակող ԱՄՍ-ների ցանկը

Սույն հավելվածում նշվում են 2009թ. դեկտեմբերի 15-ին կամ նշված ամսաթվից հետո սկսվող ժամանակաշրջաններին վերաբերող ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի վրա տարածվող այլ ԱՄՍ-ների այն պարագրաֆները, որոնց համաձայն պահանջվում է խնդրո առարկային առնչվող գրավոր հավաստումների ներկայացում: Տվյալ ցանկը չի ենթադրում, որ չպետք է քննության առնել ԱՄՍ-ների պահանջները և դրանց կիրառության մասին հարակից դրույթները և այլ բացատրական նյութերը՝

- ԱՄՍ 240, «Աուդիտորի պատասխանատվությունը՝ ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում խարդախության դեպքերի քննարկման առնչությամբ», 39-րդ պարագրաֆ
- ԱՄՍ 250, «Ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում օրենքների և այլ իրավական ակտերի պահանջների ուսումնասիրումը», 16-րդ պարագրաֆ
- ԱՄՍ 450, «Աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված խեղաթյուրումների գնահատումը», 14-րդ պարագրաֆ
- ԱՄՍ 501, «Աուդիտորական ապացույցներ - հատուկ նկատառումներ ընտրված հոդվածների համար», 12-րդ պարագրաֆ

- ԱՄՍ 540, «Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների աուդիտ, ներառյալ իրական արժեքի հաշվապահական հաշվառման գնահատումները, և համապատասխան բացահայտումներ», 22-րդ պարագրաֆ
- ԱՄՍ 550, «Կապակցված կողմեր», 26-րդ պարագրաֆ
- ԱՄՍ 560, «Հետագա դեպքեր», 9-րդ պարագրաֆ
- ԱՄՍ 570, «Կազմակերպության գործունեության անընդհատությունը», պարագրաֆ 16(ե)
- ԱՄՍ 710, «Համադրելի տեղեկատվություն – համապատասխան թվային տվյալներ և համադրելի ֆինանսական հաշվետվություններ», 9-րդ պարագրաֆ:

Հավելված 2

(հղում՝ պար. Ա21)

Բացատրական գրության օրինակ

Ստորև գրության օրինակը ներառում է 2009թ. դեկտեմբերի 15-ին կամ նշված ամսաթվից հետո սկսվող ժամանակաշրջաններին վերաբերող ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի վրա տարածվող սույն և այլ ԱՄՍ-ներով պահանջվող գրավոր հավաստումներ: Տվյալ օրինակում ենթադրվում է, որ ֆինանսական հաշվետվությունների գործող ռեժիմը Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներն են, գրավոր հավաստում ձեռք բերելու մասին 570-րդ²¹ ստանդարտի պահանջը տվյալ դեպքում կիրառելի չէ և որ պահանջվող գրավոր հավաստումների վրա որևէ բացառություն չի տարածվում: Բացառությունների առկայության դեպքում հավաստումները պետք է փոփոխվեն՝ բացառությունները դրանցում արտացոլելու նպատակով՝

(կազմակերպության ֆիրմային բլանկ)

(աուդիտոր)

(ամսաթիվ)

Հավաստումների սույն գրությունը ներկայացվում է «ABC» ընկերության 20XXթ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների²² աուդիտի առնչությամբ, որն իրականացվում է բոլոր էական առումներով Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների ճշմարիտ ներկայացման (կամ *իրավիճակի իրական ու ճշմարիտ արտացոլման*) մասին եզրակացություն արտահայտելու նպատակով:

Հավաստում ենք, որ (*ըստ մեր ունեցած տեղեկությունների և համոզման, արվել են այն բոլոր հարցումները, որոնք, մեր կարծիքով, անհրաժեշտ են մեր համարժեք իրազեկության համար*):

Ֆինանսական հաշվետվությունները

- Մեր կողմից կատարվել են աուդիտի պայմանագրի նշել պայմանագրի ամսաթիվը] պայմաններով նախատեսվող պարտականությունները՝ կապված Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան ֆինանսական

²¹ ԱՄՍ 570 «Կազմակերպության գործունեության անընդհատությունը»

²² Աուդիտորական եզրակացությունում մեկից ավելի ժամանակաշրջանների ներկայացման դեպքում աուդիտորը ճշգրտում է ամսաթիվն այնպես, որ գրությունը վերաբերի աուդիտորական եզրակացությունում ներառված բոլոր ժամանակաշրջաններին:

հաշվետվությունների կազմման հետ: Մասնավորապես, ֆինանսական հաշվետվությունները, վերոնշյալ ստանդարտների համաձայն, ներկայացվել են ճշմարտացիորեն (կամ արտացոլում են իրական և ճշմարիտ պատկերը),

- հաշվապահական հաշվարկների, այդ թվում իրական արժեքի վրա հիմնվող հաշվարկների կատարման ժամանակ մեր կողմից կիրառված նշանակալից ենթադրությունները ողջամիտ են (ԱՄՄ 540),
- կապակցված կողմերի հետ հարաբերությունները և գործարքները համարժեքորեն հաշվառվել են և բացահայտվել Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան (ԱՄՄ 550),
- բոլոր իրադարձությունները, որոնք տեղի են ունեցել ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվից հետո և որոնց առնչությամբ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներով պահանջվում է ճշգրտում կամ բացահայտում, ճշգրտվել են կամ բացահայտվել (ԱՄՄ 560),
- ֆինանսական հաշվետվությունների վրա չուղղված խեղաթյուրումների ազդեցությունը (առանձին և միասին վերցված) էական չէ: Չուղղված խեղաթյուրումների ցանկը կցվում է հավաստումների գրությանը (ԱՄՄ 450):
- [Աուդիտորի կողմից նպատակահարմար համարվող ցանկացած այլ հարց (տես սույն ԱՄՄ-ի պարագրաֆ Ա.11-ը):]

Տրամադրված տեղեկատվությունը

- Ձեզ է տրամադրվել.
 - ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման համար կարևոր նշանակություն ունեցող և մեզ հայտնի տեղեկատվությունից, օրինակ, գրանցումներից, փաստաթղթերից և այլ նյութերից օգտվելու հնարավորությունը,
 - աուդիտի նպատակներով ձեր կողմից պահանջվող լրացուցիչ տեղեկատվությունը, և
 - աուդիտորական ապացույցներ հայթայթելու նպատակով կազմակերպության բոլոր համապատասխան աշխատակիցների հետ հանդիպումներ ունենալու ազատ հնարավորությունը,
- բոլոր գործարքները արտացոլված են հաշվապահական հաշվառման գրանցումներում և ֆինանսական հաշվետվություններում,
- Մեր կողմից ձեզ են բացահայտվել խարդախության արդյունքում ֆինանսական հաշվետվությունների տվյալների էական խեղաթյուրման հետ կապված ռիսկի գնահատման արդյունքները (ԱՄՄ 240),
- մեր կողմից ձեզ է բացահայտվել խարդախության փաստացի կամ կասկածելի այն դեպքերի մասին մեզ հայտնի ողջ տեղեկատվությունը, որոնք ազդում են կազմակերպության վրա և կապված են հետևյալ անձանց հետ,
 - ղեկավարություն,
 - ներքին հսկողությունում նշանակալից դերակատարություն ունեցող աշխատակիցներ, կամ
 - այլ անձինք, եթե խարդախության դեպքը կարող է էական ազդեցություն ունենալ ֆինանսական հաշվետվությունների վրա (ԱՄՄ 240),
- մեր կողմից ձեզ է բացահայտվել այն ողջ տեղեկատվությունը, որը վերաբերում է աշխատակիցների, նախկին աշխատակիցների, վերլուծաբանների, կարգավորող մարմինների և այլոց կողմից ներկայացված խարդախության ենթադրվող կամ կասկածելի դեպքերին, որոնք ազդում են կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա (ԱՄՄ 240),

- մեր կողմից ձեզ են բացահայտվել օրենքների և ենթաօրենսդրական ակտերի պահանջների խախտման բոլոր այն հայտնի կամ կասկածելի դեպքերը, որոնց ազդեցությունը պետք է հաշվի առնվի ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ (ԱՄՍ 250),
- ձեզ է բացահայտվել կազմակերպության կապակցված կողմերի ինքնությունը, մեզ հայտնի այն բոլոր հարաբերությունները և գործարքները, որ կապված են կապակցված կողմերի հետ (ԱՄՍ 550),
- [աուդիտորի կողմից անհրաժեշտ համարվող ցանկացած այլ հարց (տես սույն ԱՄՍ-ի պարագրաֆ Ա11-ը):]

Ղեկավարություն

Ղեկավարություն